

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ХАРКІВСЬКИЙ ПАЛАЦ ДИТЯЧОЇ ТА ЮНАЦЬКОЇ ТВОРЧОСТІ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання міської
методичної ради Департаменту освіти
Харківської міської ради

Від 16.06.2016 № 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти
Харківської міської ради

Від 21.06.2016 № 197

Навчальна програма з позашкільної освіти
соціально-реабілітаційного напрямку
студії естрадних мініатюр

Автори:

Шмякова Тетяна Євгенівна – керівник гуртка Харківського Палацу дитячої та юнацької творчості Харківської міської ради Харківської області.

Рецензенти:

Чемеровський Ф.А. – Народний артист України, заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри режисури ХДАК.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Сьогодні, в сучасну епоху технічного прогресу та великих емоційно-психологічних навантажень, людина одночасно постає перед великою кількістю проблем. Насамперед – це проблеми комунікативного характеру. Все більшої актуальності набуває питання творчої реалізації молоді та її адаптації у соціумі. З метою вирішення даних проблем створюються спеціальні програми з психології, відкриваються різноманітні театральні студії та гуртки. Але для створення якісних умов реалізації підростаючого покоління замало психологічних та театральних прийомів. Зараз все більшої популярності та затребуваності набуває ігрова діяльність та підготовка анімаційних команд, тому, що аніматори (з англійської – animator – актор оформлення, що зображає певних персонажів на різноманітних заходах) – це люди, котрі відрізняються певним образом думок та стилем життя, вони в будь який момент можуть продемонструвати свої організаційні здібності, креативність та вміння налагоджувати контакти з різними людьми у найрізноманітніших ситуаціях.

Оскільки на сьогоднішній день практично відсутній навчальний матеріал за таким напрямом, виникла потреба у створенні даної програми.

Навчальна програма студії естрадних мініатюр реалізується у гуртку соціально-реабілітаційного напрямку та спрямована на вихованців віком від 6 до 16 років.

Головною метою навчальної програми є формування всебічно розвиненої особистості засобами театральної – аніматорської діяльності.

Основні завдання навчальної програми:

- ознайомити дітей із специфікою та вимогами аніматорської діяльності;
- навчити основним елементам акторської майстерності, сценічної мови, сценічного руху (мистецтву перевтілення, ораторському мистецтву, психологічній та фізичній свободі, майстерності імprovізації);
- формувати соціальну компетентність через донесення до свідомості вихованців, що ігрова діяльність – є синтез змістовної та розважальної діяльності;
- розвинути художній смак, творчу уяву, фантазію та формувати у вихованців креативні здібності засобами створення ігрових конкурсно-розважальних програм;
- формувати вміння працювати з костюмами та реквізитом, використовувати театральний грим;
- підвищити рівень комунікативних навичок;
- виховати почуття відповідальності за результат власної діяльності та

наполегливість у досягненні мети.

Навчальна програма передбачає 3 роки навчання:

1-й рік навчання – початковий рівень 144 год. на рік, 4 год. на тиждень;

2-й рік навчання – основний рівень 216 год. на рік, 6 год. на тиждень;

3-й рік навчання – основний рівень 216 год. на рік, 6 год. на тиждень.

Наповнюваність груп складає:

Початковий рівень – 8-10 дітей.

Основний рівень – 10- 14 дітей.

На початковому рівні навчання діти ознайомляться з різноманітними формами творчого спілкування, специфікою жанру, оволодіють початковими знаннями та вміннями з акторської та ораторської майстерності, навчатися створювати образи та характери у сценічній діяльності.

На основному рівні навчання вихованці зможуть вдосконалити свої акторські, ораторські та імпровізаційні вміння; познайомляться з технологією нанесення театрального гриму та засвоять основи роботи з костюмом, реквізитом. На цьому етапі усі учасники гуртка будуть приймати активну участь у колективному створенні ігор та конкурсів, у розробці тематичних вечорів та складанні сценаріїв різних масових заходів.

Загальними принципами організації навчально-виховного процесу є синтез теоретичної та практичної діяльності, індивідуальний підхід та послідовність викладення матеріалу.

Деякі теми повторюються на різних рівнях підготовки. Однак педагогічні завдання зростають за принципом “спірального сходження”.

Для створення додаткових умов для розвитку у вихованців темпо-ритму, допомоги педагогу підвищити рівень пластичності актора за допомогою різнохарактерної музики до роботи у студії може залучатися акомпаніатор.

Для груп основного рівня, з метою підвищення виконавської майстерності вихованців, рекомендується проведення індивідуальних занять.

У гурток приймаються діти з фізичними, ритмічними та слуховими здібностями, які не мають медичних протипоказань. Діти, які проявили яскраву фізично-ритмічну обдарованість, або мають попередню підготовку, можуть бути зарахованими відразу в групи основного рівня навчання.

**Початковий рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№.	Тема	Кількість годин		
		теор	практ	разом
1	Вступ	2	-	2
2	Поставка мовного апарату	4	4	8
3	Розвиток дихання	4	6	10
4	Розвиток голосу	2	8	10
5	Робота над дикцією	4	12	16
6	Робота над віршованим твором	2	10	12
7	Робота над байками	2	8	10
8	Основи сценічного руху	4	10	14
9	Акторський тренінг	2	12	14
10	Основи міміки	2	10	12
11	Акторська майстерність. Імпровізація	2	10	12
12	Ігрові розважальні програми	2	14	16
13	Відвідування вистав	-	6	6
14	Підсумкове заняття	2	-	2
Разом:		34	110	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год.)

Знайомство з історією зародження та розвитку театрального та аніматорського мистецтва. Виявлення індивідуальних здібностей гуртківців. Визначення завдань на навчальний рік.

2. Постановка мовного апарату (8 год.)

Теоретична частина.

Будова мовного апарату. Мовний апарат і його значення для аніматора.

Практична частина.

Тренування нижньої щелепи. Тренування м'язів губ та язика.

3. Розвиток дихання (10 год.)

Теоретична частина.

Що таке фонаційне дихання? Значення дихання у сценічній діяльності.

Практична частина.

Постановка правильного дихання. Вправи: «Подуємо», «Насос». Тренування фонаційного дихання за допомогою вправ: «Пірнання», «Хвилі сичать», «Плаваємо».

4. Розвиток голосу (10 год.)

Теоретична частина.

Виявлення сили, висоти, тембру голосу.

Практична частина.

Робота над вільними звучанням голосу. Вправи: «Стогін», «Канючення». Використовування тексту, як вправи для тренування діапазону. Вправи на «зібраність» звуку – «Гудок», «Рупор».

5. Робота над дикцією (16 год.)

Теоретична частина.

Бесіда. К.С. Станіславський про мову актора на сцені. Значення дикції у сценічній діяльності. Положення ротового апарату на голосних та приголосних звуках.

Практична частина.

Вправи для тренування голосних звуків – «А», «О», «У», «Е», «И», «І».

Робота над йотованими голосними – «Я», «Ю», «Є», «Ї».

Вправи для тренування приголосних звуків. «Б», «В», «Г», «Д», «Ж», «З», «К», «Л», «М», «Н», «П», «Р», «С», «Т», «Ф», «Х», «Ц», «Ч», «Ш», «Щ».

Вправи на тренування звуків – Б-П, В-Ф, Д-Т, Дж-Ч, Дз-Ц, Ж-Ш, З-С.

Сполучення приголосних з голосними (БІ-БЕ-БА-БО-БУ-БИ). Скоромовки та чистомовки.

6. Робота над віршованим твором (12 год.)

Теоретична частина.

Особливості віршованого твору. Вибір та підготовка віршів художнього слова.

Практична частина.

Вивчення матеріалу. Виконання твору з різними завданнями, характером. Забезпечення необхідного рівня виконання. Інсценізації віршів.

7. Робота над байками (10 год.)

Теоретична частина.

Знайомство з особливістю жанру та вибір байки.

Практична частина.

Вивчення та засвоєння матеріалу. Робота над образами та характерами персонажів в байці. Інсценізація байок. Закріплення матеріалу.

8. Основи сценічного руху (14 год.)

Теоретична частина.

Знайомство з дисципліною «сценічний рух» та його значення в аніматорському мистецтві. Бесіда про важливість володіння власним тілом через пластичне перевтілення.

Практична частина.

Вправа «Перестав стілець» (спостереження за власними діями та орієнтування у просторі). Розвиток виразності рук. Вправа «Піаніст». Етюд-вправа для виразності рук «Фарбуємо». Виразний жест. Поєднання рухів рук, ніг зі словами. Рухливі вправи під музику.

9. Акторський тренінг (14 год.)

Теоретична частина.

Що таке акторський тренінг. Його значення.

Практична частина.

Тренінги. Увага актора «Коло уваги». Тренінги. Уява актора «Асоціація», «Фантазія». Тренінги. Сценічна дія. Пошук цілі. Вправи на відчуття простору (із зав'язаними очима). Вправа на відчуття партнера – «Дзеркало»; Вправа «Ми веселі тваринки».

10. Основи міміки (12 год.)

Теоретична частина.

Міміка, як засіб передачі внутрішнього стану людини.

Практична частина.

Вправи на позбавлення затисків обличчя (чергування напруження та розслаблення різних частин обличчя). Відображення емоційного стану шляхом міміки, вправа «Королівство емоцій». Спілкування за допомогою невербальних символів. Тренінги «Мімічний театр». Тренінги основи пантоміми.

11. Акторська майстерність. Імпровізація (12 год.)

Теоретична частина.

Що таке акторська імпровізація та її значення у аніматорській діяльності. Що таке акторський етюд?

Практична частина.

Вправи – «Радість», «Горе», «Гнів», «Страх», «Здивування». Етюди – перетілення в тварин. Етюди на предмети та безпредметна дія. «Я» - в запропонованих обставинах. Фрагмент імпровізації в етюді.

12. Ігрові розважальні програми (16 год.)

Теоретична частина.

Що таке ігрова, конкурсно-розважальна програма. Види ігор та їх значення.

Практична частина.

Ігри на розвиток фантазії: «Море хвилюється раз...», «Оркестр». Гра «Продовжи казку». Гра на розвиток фантазії та уваги «Фоторгаф». Створення та проведення тематичних ігрових програм. Розважальна програма до «Дня Відкритих дверей». Конкурсно-розважальна програма до Нового року. Ігрова програма до «Дня захисту дітей».

13. Відвідування вистав (6 год.)

Огляд вистав різного жанру. Аналіз побаченого, обговорення. Написання твору «Мої враження щодо побаченого».

14. Підведення підсумків (2 год.)

Показ основних робіт півріччя. Визначення завдань на наступний рік.

**Основний рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№.	Тема	Кількість годин		
		теор	практ	Разом
1	Вступ	3	-	3
2	Розвиток м'язів мовного дихання	6	6	12
3	Вірш у русі	3	9	12
4	Правила літературної вимови	6	9	15
5	Робота над прозовими творами	6	12	18
6	Робота над драматичним текстом	3	12	15
7	Робота над комедійним текстом	3	9	12
8	Сценічний рух	6	15	21
9	Акторський етюд	3	15	18
10	Психофізична свобода актора	6	12	18
11	Акторська майстерність. Фантазія	3	12	15
12	Я і мій образ	3	15	18
13	Ігрова програма	6	21	27
14	Відвідування вистав	-	9	9
15	Підсумкове заняття	3	-	3
Разом:		60	156	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Розширення знань з теми «Діяльність аніматора». Види конкурсно-розважальних програм. Визначення завдань на навчальний рік.

2. Розвиток м'язів мовного дихання (12 год.)

Теоретична частина.

Навіщо розвивати м'язи мовного дихання? Діафрагма і її значення у диханні актора.

Практична частина.

Тренування діафрагми. Робота з гекзаметром.

3. Вірш у русі (12 год.)

Теоретична частина.

Правила дихання під час руху.

Практична частина.

Вибір та робота над віршованим твором. Придумати рухи та з'єднати їх з віршем. Розповідь вірша з рухами, з чистим «звуковидобуванням».

4. Правила літературної вимови (15 год.)

Теоретична частина.

Норми літературної вимови. Правила літературної вимови голосних і приголосних літер.

Практична частина.

Правильний наголос. Вправи «Найди помилку в наголосі». Вправи на літературну вимову голосних літер. Вправи на літературну вимову приголосних літер.

5. Робота над прозовими творами (18 год.)

Теоретична частина.

Особливості роботи з прозовим твором. Правила інтонування.

Практична частина.

Вибір та перша читка прозового тексту. Вправи на змістове інтонування.

Вправи на розвиток кінострічки бачення. Робота над підтекстами та власним відношенням. Забезпечення необхідного рівня виконання.

6. Робота над драматичним текстом (15 год.)

Теоретична частина.

Особливості жанру драматичного прозового твору.

Практична частина.

Вибір та інтонування тексту. Визначення характеру твору. Вивчення матеріалу.

Забезпечення необхідного рівня виконання твору.

7. Робота над комедійним текстом (12 год.)

Теоретична частина.

Особливості жанру комедійного прозового твору.

Практична частина.

Вибір та інтонування тексту. Визначення характеру персонажів та вміння яскраво відображати персонажів у тексті. Забезпечення необхідного рівня виконання твору.

8. Сценічний рух (21 год.)*Теоретична частина.*

Бесіда про важливість володіння власним тілом через пластичне перевтілення. Увага, пам'ять і контроль за рухами.

Практична частина.

Розвиток правильного дихання під час руху. Вдосконалення постави і ходи. Спеціальне вдосконалення уваги і координації руху. Вправи на рівновагу. Вчинення мовно-рухових координацій.

9. Акторський етюд (18 год.)*Теоретична частина.*

Що таке акторський етюд. Його значення.

Практична частина.

Етюди на тварин. Одиночний. Етюди на тварин. Масовий. Етюди на предмети. Одиночний. Етюди на предмети. Масовий. Етюди на виправдане мовчання. Етюди на безпредметну дію. Показ кращих етюдів.

10. Психофізична свобода актора (18 год.)*Теоретична частина.*

Що таке психотехніка? Свобода акторської дії.

Практична частина.

Вправи на позбавлення напруження м'язів, «затисків» тіла. Увага. Концентрація уваги, перемикання уваги, повернення уваги до себе. Уява, відображена вмістом. Спілкування і взаємодія з опрацюванням невербальних засобів спілкування (інтонацій, міміки , рухів тощо) та його змісту (контексту, підтексту, атмосфери).

11. Акторська майстерність. Фантазія (15 год.)*Теоретична частина.*

Що таке акторська фантазія та її значення у аніматорській діяльності.

Практична частина.

Тренінг – «Людина на зупинці». Фантазія образу. Фантазія запропонованих обставин: місця та дії персонажа.

12. Я і мій образ (18 год.)

Теоретична частина.

Робота актора над образом.

Практична частина.

Вибір образу, визначення характеру, особливостей. Поглиблене занурення актора в образ. Дія актора в образі. Акторська практика в заданих образах.

13. Ігрова програма (27 год.)

Загальні вимоги до організації та проведення гри. Різновиди ігор.

Практична частина.

Створення гри: Робота над структурою гри. Хід гри її мета. Вправи на добровільне залучення учасників до гри. Розвиток ігрової динаміки, підтримання атмосфери. Помічники у грі (вміння працювати в команді). Оформлення сценічного майданчика для гри. Музичне оформлення ігрової програми. Ігрові прийоми.

14. Відвідування вистав (9 год.)

Огляд вистав різного жанру. Аналіз побаченого, обговорення. Написання твору «Мої враження щодо побаченого».

15. Підведення підсумків (3 год.)

Показ основних робіт півріччя. Визначення завдань на наступний рік.

**Основний рівень, третій рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН**

№.	Тема	Кількість годин		
		Теор	практ	Разом
1	Вступ	3	-	3
2	Виховання професійних якостей голосу актора	6	12	18
3	Логіка мови	6	15	21
4	Мовленеві етюди	3	9	12
5	Енергетика мови	3	9	12
6	Мистецтво гриму	3	12	15
7	Сценічний рух	3	12	15
8	Мистецтво імпровізації	3	15	18
9	Робота з реквізитом	3	6	9
10	Театралізована програма	3	15	18
11	Ігрова програма.	3	15	18
12	Тематична програма	3	15	18
13	Психологія натовпу	9	-	9
14	Організація ігрової конкурсно - розважальної програми	3	15	18
15	Відвідування вистав	-	9	9
16	Підсумкове заняття	3	-	3
Разом:		57	159	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год.)

Знайомство з поняттям естрадні мініатюри. Види конкурсно-розважальних програм. Визначення завдань на навчальний рік.

2. Виховання професійних якостей голосу актора (18 год.)

Теоретична частина.

Будова органів голосотворення та їх робота. Професійні якості голосу актора.

Практична частина.

Вправи для тренування різноманітних елементів голосового апарату. Робота над силою голосу. Робота з текстами над голосом. Робота з гекзаметром.

3. Логіка мови (21 год.)

Теоретична частина.

Основні принципи роботи над логікою мови. Значення логіки мовлення під час проведення масових заходів.

Практична частина.

Логічна пауза. Вправи. Логічний наголос. Вправи. Логічне читання складних періодів. Логічна перспектива зведеного тексту. Вправи по змістовній (смысловій) ліпці складних фраз.

4. Мовленеві етюди (12 год.)

Теоретична частина.

Значення мовленевих етюдів в сценічній діяльності актора.

Практична частина.

Вибір ігрового тексту. Робота над характерами та особливостями персонажів в тексті. Робота з різними вигаданими сюжетами етюдів в рамках тексту.

5. Енергетика мови (12 год.)

Теоретична частина.

Енергетика мови ведучого заходу.

Практична частина.

Перша читка тексту сценарію. Вправи на змістове інтонування. Текстові наголоси. Енергетика мови, активізація та увага глядача.

6. Мистецтво гриму (15 год.)

Теоретична частина.

Мистецтво гриму в естрадній діяльності

Практична частина.

Грим персонажу. Грим людської фізіології. Елементи гриму. Аквагрим.

7. Сценічний рух (15 год.)

Теоретична частина.

Воля і активність (прагнення , бажання , хотіння, самостійність, ініціативність , рішучість, наполегливість , сміливість , самовладання).

Практична частина.

Виховання виразно діючої руки актора. Сценічні стрибки. Сценічні падіння. Сценічні перенесення.

8. Мистецтво імпровізації (18 год.)

Теоретична частина.

Вміння перевтілюватись та імпровізувати.

Практична частина.

Вибір теми та наявність значних знань, інтелектуальної і творчої активності, фантазії та прикладних умінь учасників гри. Вправа «Гнучкі асоціації». Виконання творчих завдань. Виконання тесту образної креативності. Аналіз отриманих результатів і виявлення способів розвитку креативних здібностей.

9. Робота з реквізитом (9 год.)

Що таке реквізит і навіщо він потрібен ведучому програми.

Практична частина.

Вибір правильного реквізиту. Робота з реквізитом на сценічному майданчику.

10. Театралізована програма (18 год.)

Теоретична частина.

Що таке театралізація?

Практична частина.

Написання ідеї театралізації. Робота над образами персоніфікованих ведучих. Робота над оформленням сценічного майданчику, реквізитом. Музичне оформлення програми. Втілення театралізованої програми.

11. Ігрова програма (18 год.)

Теоретична частина.

Класифікація ігор та їх різноманітність.

Практична частина.

Робота над етапами розгортання гри. Хід гри. Принципи організації гри. Проведення змагальних ігор. Сучасні ігрові технології. Проектування ігрових програм за даною темою. Реклама. Прологовий блок. Ігромодуль. Фінал. Підготовка 3-х ігор та їх показ на аудиторію вихованців гуртка. Вміння аналізу показників роботи інших гуртківців за певними критеріями оцінювання.

12. Тематична програма (18 год.)

Теоретична частина.

Чим відрізняється тематична програма від театралізованої. Складові частини.

Практична частина.

Вибір теми програми. Написання сценарію. Вправи на розкриття теми, за допомогою різних сценічних засобів. Робота над оформленням сценічного майданчику, реквізитом. Музичне оформлення програми. Втілення тематичної програми.

13. Психологія натовпу (9 год.)

Теоретична частина.

Психологія натовпу. Різновиди натовпу. Задачі ведучого при роботі з натовпом.

14. Організація ігрової конкурсно-розважальної програми (18 год.)

Що таке конкурсно-розважальна програма? Види конкурсів та їх значення.

Дозвілева діяльність дітей та дорослих.

Практична частина.

Конкурсно-розважальна програма для дітей 4-8 років. Конкурсно-розважальна програма для дітей 9-12 років. Конкурсно-розважальна програма для підлітків 13 – 16 років. Конкурсно-розважальна програма для дорослих.

15. Відвідування вистав (9 год.)

Огляд вистав різного жанру. Аналіз побаченого, обговорення. Написання твору «Мої враження щодо побаченого».

16. Підведення підсумків (3 год.)

Показ основних робіт півріччя. Визначення завдань на наступний рік

Прогнозований результат.

Вихованці мають знати:

- основу сценічного руху;
- особливості аніматорської діяльності;
- класифікацію ігрових конкурсно-розважальних програм;
- специфіку та методику організації програм;
- принципи голосоутворення та звуковилучення.
- основу системи К.С. Станіславського;

Вихованці мають вміти:

- самостійно проводити ігрові конкурсно-розважальні програми;
- створювати тематичні різновікові ігри;
- малювати грим для свого персонажу та учасників програми;
- виготовляти реквізит для ігор;
- створювати костюм свого персонажу;
- діяти при різних обставинах в образі свого персонажу;
- спілкуватися з глядачами різних вікових категоріях;
- володіти мистецтвом імпровізації;

Вихованці мають набути досвід:

- проведення різновікових, різножанрових програм;
- спілкуванні і взаємодії з глядачем;
- складання програм з урахуванням основних принципів та етапів організації;
- взаємодії та відчутті партнера на сценічному майданчику.

Література.

1. Станиславский К.С. Работа актера над собой. – Москва. «Артист. Режиссер. Театр». – 2008.
2. Вербовая Н.П., Головина О.М., Урнова В.В. Искусство речи. – Москва. «Искусство». – 1977.
3. Большакова С.Е. Речевые нарушения у взрослых и их преодоление. – Москва. «ЭКСМО-Песс». – 2002.
4. Кох И.Э. – Основы сценического движения: Учебник. 2-е изд., испр. – Санкт-Петербург. “ПЛАНЕТА МУЗЫКИ”. - 2010.
5. Грачева Л. В. Тренинг внутренней свободы. Актуализация творческого потенциала. — Санкт-Петербург. «Речь». - 2005.
6. Грачева Л. В. Актерский тренинг: теория и практика .- Санкт-Петербург. «Речь». - 2003.
7. Буткевич М.М. К игровому театру: В 2 т. – Т. 1. Лирический трактат. – Москва. Российская академия театрального искусства. ГИТИС. – 2010.
8. Буткевич М.М. К игровому театру: В 2 т. – Т. 2. Игра с актером. Сост. Липцын О.Ф., Новикова Л.Н., Тольская Р.А. – Москва. Российская академия театрального искусства. ГИТИС. – 2010.
9. Рошин С.К., Психология толпы: анализ прошлых исследований и проблемы сегодняшнего дня. - Психологический журнал, том 11, № 5, 1990 г. <http://psyfactor.org/lib/roschin.htm>